

Rozwój rynku: Materiały wybuchowe i pirotechniczne (CN 36) — 2015–2025

Wprowadzenie

Dział CN 36 obejmuje materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne, zapalki, stopy piroforyczne oraz niektóre materiały łatwo palne. W latach 2015–2025 unijna wymiana handlowa tymi produktami z krajami spoza UE uległa głębokim przemianom – zarówno pod względem wartości, struktury towarowej, jak i kierunków geograficznych. Całkowity eksport i import wzrosły ponad dwukrotnie, przy czym wzrost wartości znacząco przewyższał zmiany wolumenu, co odzwierciedla presję cenową i popyt o charakterze strategicznym. Poniższy raport, oparty wyłącznie na danych z Dashboardu Handlu UE, identyfikuje trzy kluczowe dynamiki.

1. Strukturalna eskalacja wartości handlu napędzana segmentami militarnymi

Eksport i import UE podwoiły swoją wartość przy niemal stabilnym wolumenie.

Wartość unijnego eksportu działu 36 wzrosła z 570,6 mln EUR (2015) do 1 248,1 mln EUR (2025), co oznacza skok o 118,7%. Import zwiększył się z 508,1 mln EUR do 1 196,5 mln EUR (+135,5%). W tym samym czasie wolumen eksportu zmienił się tylko o +2,2% (z 69,9 tys. ton do 71,4 tys. ton), a importu o +26,0% (ze 144,7 tys. ton do 182,3 tys. ton). Średnia cena jednostkowa w eksporcie wzrosła z 8 161 EUR/t do 17 468 EUR/t (+114,0%), a w imporcie z 3 510 EUR/t do 6 562 EUR/t (+87,0%) – przegląd ogólny.

Najszybciej rosną kategorie prochów strzelniczych (3601) oraz zapalników i lontów (3603).

Analiza segmentów produktowych – porównanie produktów – ujawnia nierównomierny rozkład wzrostu.

Kategoria CN	Eksport 2015 (mln EUR)	Eksport 2025 (mln EUR)	Zmiana	Import 2015 (mln EUR)	Import 2025 (mln EUR)	Zmiana
3601 Prochy strzelnicze	35,4	135,1	+281%	60,8	286,0	+370%
3602 Gotowe mat. wybuchowe	32,3	147,0	+355%	37,8	157,2	+316%
3603 Lonty, zapalniki	236,0	535,6	+127%	67,8	114,2	+68%
3604 Wyroby pirotechniczne	89,1	136,6	+53%	271,9	424,5	+56%

Prochy strzelnicze i gotowe materiały wybuchowe odnotowały ponadtrzykrotny wzrost wartości dostaw. W imporcie cena prochów (3601) skoczyła z 18,7 tys. EUR/t do 43,7 tys. EUR/t, a w eksporcie z 16,0 tys. EUR/t do 47,2 tys. EUR/t – co świadczy o zaawansowanych produktach stosowanych w przemyśle obronnym.

Dodatknie saldo handlowe UE skurczyło się mimo boomu eksportowego.

Nadwyżka handlowa zmalała z 62,6 mln EUR (2015) do 51,7 mln EUR (2025), po osiągnięciu rekordowych 377,6 mln EUR w 2021 r. Szybciej rosnący import wysokomarżowych komponentów (prochy, zapalniki) zniwelował dynamikę eksportu, co uwidacznia się w zacieśnieniu bilansu – wymiana handlowa.

2. Geograficzna reorientacja dostawców i odbiorców po 2022 roku

Import z Federacji Rosyjskiej załamał się, a struktura dostaw uległa głębokiej dywersyfikacji.

Rosja dostarczała w 2015 r. materiały o wartości 3,0 mln EUR; w 2025 r. było to już tylko 0,02 mln EUR (-99,3%). Jednocześnie Chiny pozostały największym dostawcą (258,2 mln EUR → 403,0 mln EUR, +56,1%), ale ich udział w imporcie UE spadł – wskaźnik HHI importu obniżył się z 3 210 do 1 965 (-38,8%), co dowodzi rosnącej różnorodności źródeł – koncentracja importu.

Nowe ważne kierunki importu:

- **Serbia:** 7,6 mln EUR → 51,1 mln EUR (+576%)
- **Indie:** 4,5 mln EUR → 35,4 mln EUR (+693%)
- **Turcja:** 8,2 mln EUR → 20,7 mln EUR (+153%, z przejściowym pikiem 40,1 mln EUR w 2024 r.)

– główni partnerzy w imporcie.

Ukraina stała się jednym z największych odbiorców unijnych materiałów wybuchowych.

W 2015 r. eksport do Ukrainy wynosił 2,4 mln EUR, by w 2025 r. osiągnąć 159,7 mln EUR – wynika to z danych o koncentracji eksportu (kategoria „Others” uzupełniona o szczegółowe szeregi) – szeregi eksportu. Równolegle wysoki wzrost odnotowano do kategorii „Kraje i terytoria nieokreślone ze względów handlowych lub wojskowych” (41,0 mln EUR → 107,4 mln EUR, +161,6%), co wskazuje na rozwój eksportu o przeznaczeniu obronnym. Udział Stanów Zjednoczonych wzrósł z 112,4 mln EUR do 194,0 mln EUR (+72,7%) – główni partnerzy w eksporcie. Niski i stabilny HHI eksportu (781 → 741, -5,2%) potwierdza szeroką dywersyfikację rynków zbytu.

Wysoka zmienność dostaw i incydentalne szoki cenowe obnażają wrażliwość łańcuchów.

W imporcie największą zmienność wolumenu odnotowano dla Egiptu (CV = 2,14), Rosji (0,87) i Albanii (0,58) – zmienność importu. W eksporcie wykryto skokowe zmiany cen: w Albanii (2022, wzrost ceny o 64,6%), Serbii (2019, +64,5%) i Senegalu (2022, +24,7%) – szoki cenowe. Zdarzenia te dotyczyły głównie rynków mniejszych, ale ilustrują potencjalne ryzyko dla krytycznych dostaw.

3. Wzmacnianie potencjału produkcyjnego i spadek zależności od importu

Produkcja w UE zwiększyła się o 85,6% ilościowo i o 202% wartościowo (2003–2024).

Produkcja mierzona wolumenem wzrosła z 42,95 mln kg (2003) do 79,70 mln kg (2024), a jej wartość z 69,1 mln EUR do 208,8 mln EUR. Średnia cena producenta wzrosła z 1,61 EUR/kg do 2,62 EUR/kg – wolumeny produkcji. Unijny przemysł wyraźnie odpowiedział na globalne zapotrzebowanie militarnych materiałów wybuchowych i prochów.

Wskaźnik zależności od importu netto spadł do poziomu marginalnego.

Net import reliance obniżył się z 6,2% (2003) do 1,8% (2024), a w 2020 r. osiągnął nawet wartość ujemną (-5,1%), sygnalizując pozycję eksportera netto – zależność od importu. Jednocześnie intensywność handlowa spadła z 47,8% do 38,8%, a skłonność eksportowa (eksport/produkcja) z 29,2% do 23,4% – skłonność eksportowa. Oznacza to, że rosnąca

produkcja wewnętrzna w coraz większym stopniu zaspokaja popyt wewnątrzunijny, zmniejszając potrzebę importu.

Specjalizacja w dziale 36 koncentruje się w kilku krajach członkowskich.

W 2025 r. najbardziej wyspecjalizowanym eksporterem pozostała Słowenia (RSCA = 0,59), a tuż za nią Chorwacja (0,54), Czechy (0,50) i Francja (0,39). Z drugiej strony Węgry, Malta i Luksemburg praktycznie nie eksportują tych wyrobów (RSCA poniżej -0,97) – specjalizacja. Stosunkowo wysoka specjalizacja Czech i Francji współgra z ich silną pozycją wśród unijnych eksporterów (Czechy – eksport 214,9 mln EUR, Francja – 221,1 mln EUR w 2025 r.) – główni reporterzy.

Wnioski

W latach 2015–2025 handel UE materiałami wybuchowymi i pirotechnicznymi zyskał charakter silnie wartościotwórczy, z napędem pochodzącym ze sprzętu wojskowego i zaawansowanych komponentów. Import przestał opierać się na Rosji, a pojawili się nowi dostawcy (Serbia, Indie) i odbiorcy (Ukraina, kategoria wojskowa). Jednocześnie UE radykalnie zwiększyła własną produkcję, redukując zależność od importu netto do niemal zera. Wyzwaniem pozostaje duża zmienność cen i wolumenu na wybranych rynkach, co wymaga dalszego monitorowania odporności łańcuchów dostaw materiałów wrażliwych.

Wygenerowano 2026-07-24 na podstawie danych z tradedashboard.eu

Raport wygenerowany maszynowo: przyspiesza analizę człowieka, choć czasami może ją wprowadzić w błąd. Nigdy nie może jej w pełni zastąpić.

Jeśli potrzebujesz porady dotyczącej europejskiej polityki handlowej lub reprezentacji Twoich interesów w Brukseli, nie wahaj się skontaktować ze mną pod adresem support@tradedashboard.eu. Znajdziesz moje CV pod tym adresem.